

Miroslav Antić

AZ ÖRÖKLÉT SZÓZATA

1.

Ha jelentik: meghaltam, s ha kedves voltam neked, lehet, benned is elszürkül valami.

Köd a szempillán. Hamvas nyom az ajkon. Gondolkodtál-e már azon, mit is jelent élni?

Mint hó a forró tenyéren. Olvad benned a gyermekkor. Gondok... Hát vannak gondok? Bánatok... Hát vannak bánatok?

A képzelet létráján, bátran lépkedj a fiatalságba. Ott vár rád ama csodaszép, ám ravasz szívárvány.

És élj! Egészen élj! Ne rágszald egérként a napokat. Teli tudóval élj. Érd utól a szelet, a madarakat. Hisz minden örökkévalóság rövid.

Egyszerre: egyesek mosoly-arcát ráncgyetem váltja fel a tükörben.

Egyszerre: valamely sarkon holmi könnycsepp leselkedik.

A gondok hangtalanul érkeznek. Az évek szürkébbek lesznek.

Hirtelen, lépés közben fog a világ kicsivé válni, s a mosoly egyre csöndesebb és csöndesebb, csudamód groteszk lesz számodra.

Ezért élj, de egészen! Én is úgy éltem ám. Csupán fél évszázad alatt bejártam századokat.

Elismerem: kissé bolondos. Olykor tévúton. Ám sohasem álltam Örökké mentem. Mentem...

Fond ki önnön aortádból az öröklét aranyzálaít, és varrd be a megtépett helyeket, melyekből reszket a csodálkozás.

És ne hidd soha, hogy az élet rémült búszúzás, inkább örökös várakozás és az ébredés folytonos kezdete.

2.

És akkor végre komolyan töprengj el: mit jelent meghalni s hogy mi vár rád a halál után.

Honvágyad vajon hová vezérel.

Ne járd a temetőket. Csak tévhitbe kergeted önmagad. A temető a legsötétebb vásár és szomorú színház.

Mig játszod a nyugtalant és a megfoghatatlant, hát nem vágysz néha belopódzni, csak egy percre, az értelem új rétegeibe, a leselkedő jövőbe?

Ha elszámod magad, tud(o)d, mit teszek: elrontom a játékod, melynek fájdalom a neve.

Nem ámítalak. Elképzelem azt, minek lennie kell, csak még nem találta rá, hiszen nem is kerested.

Jegyezd meg: a való valóbb, ha valótlanul élteted.

Hallgatásomról fogsz rámismerni. Az örökéletűek szótlanok.

Hogy bölcsebb légy a bölcseknél, a hallgatás csinját tanuld el. A nagy válaszok föltárják önmagukat.

Számtalan születés és holmi kicsinyes elmúlás után, ha majd egyszer ráéledsz, hogy mindez, mit lélegeztél,

nem egy életet jelent csupán,

valóban jöjj el hozzám, hogy fényemmel megérintselek és gondolatba öntselek.

A legtávolabbi jövő előtt is jövő áll, melyből önnön jövőjének hangja szól.

És nincsenek üres világok.

A miről nincs tudomásunk, az nem nemlétezés, hanem nélkülünk való létezés.

3.

Ha jelentik: meghaltam, lásd, mit jelent az.

Tarka halacszkák ezrei suhannak majd szememen át. És a föld fog takarni. És a kóró fog takarni.

S közben és valahol a magasban fogok röpülni. Jegyezd meg: nincsenek határok, csak pillanatnyi határok.

Hajnalonként selyemsima szeleken fogok vitorlázni fölötted. Láthatatlan szárnyaim csapásával láthatárokat, pólyás korszakok körvonalait és a jövő képeit tárom fel előtted.

S mit a végtelenbe ringatott, hangtalan inga, csüngök majd önmagamon, mint aranyiszijon.

A tér az elme gyorsasága, mely önmagát fokozza.

Helyben fogok lebegni, s az időben érkezni és eltűnni.

Megpihenek a mellékestől, mint keblükben élő, örök lüktetésük által összenőtt galaktikus rajok.

Megpihenek a mellékestől, mint ágaikkal sűrű ölelésbe összenőtt óriási erdők.

Megpihenek a mellékestől, mint szárnyukkal összenőtt óriás madarak, melyek befonják az egész eget.

Megpihenek a mellékestől, mint még találkozásuk előtt ajkukkal összenőtt óriás szerelmek.

Talán hiszed, hogy kezem, térdem vagy fejem agyaggá válhat, nyírfagyókérré, esetleg fűvé?

Hogy holmi piciny titokból és reszketős félelemből holnap csönd, sötétség és por lesz?

Tudod, én valóban a csillagokról származom. Tisztára fényből teremtett.

Nem fog bennem semmi kialudni, begysonkulni.

Csak majd, úgy egyszer,

egy váratlan hajnalon tündöklő szemekkel visszatérek távoli napomhoz.

Büntetett minden gondolatomért, hát még tetteimért, a gyöngédség gyanújába keveredve tettesnek vagyok kikiáltva, mert a szeretetet nem gyűlölettel, újabb, nagyobb szeretettel oltom, s mert az életet nem halállal, hanem valami mással, élővel oltom.

A végtelen utolsó pereme még csak egy végtelenebb kezdete. Ki a maradandóbbnál is tovább tart, nem korlátolt a tudásban.

Soha ne aggaszd magad e kérdéssel: hogyan túlélni, inkább: hogyan nem meghalni megannyi haldoklás után.

4.

Ha jelentik: meghaltam, ne aggódj. Minden században valaki tévedésből az aggok és fáradtak közé sorol

Sehol annyi ember, mint egyetlen emberben.

Sehol annyi különböző, mint az egyazon dolgokban.

Föltárnád a tereket, kihalászhatsz a szélből. Vagyok a vízben. A kőben. Minden alkonyban és virradatban.

Többszörös embernek lenni nem jelent embertelenséget.

Bár én mindennel osztható vagyok, megsemmisíthető semmiképp.

És mindazon csodás állapotok, és újjászületéseim nem mások, mint örvény, egyhangú, törekvő, mély.

Tudod-e, mik a jövődölések? Előbbi történések mintái és egyazon zihálása, mely önmagát kergeti körbe.

Hát miért búcsúznánk? Mit sajnáljunk? Ha jelentik: meghaltam, te tudod – arra képtelen vagyok.

A szeretet az egyetlen lég, melyből lélegeztem. És a mosoly a világ egyetlen nyelve, melyet meg tudok érteni.

Erre a földre azért jöttem, hogy rádacsintsak egy picit. Hogy maradjon utánam valami, mint tündöklő nyom.

Ne légy szomorú.

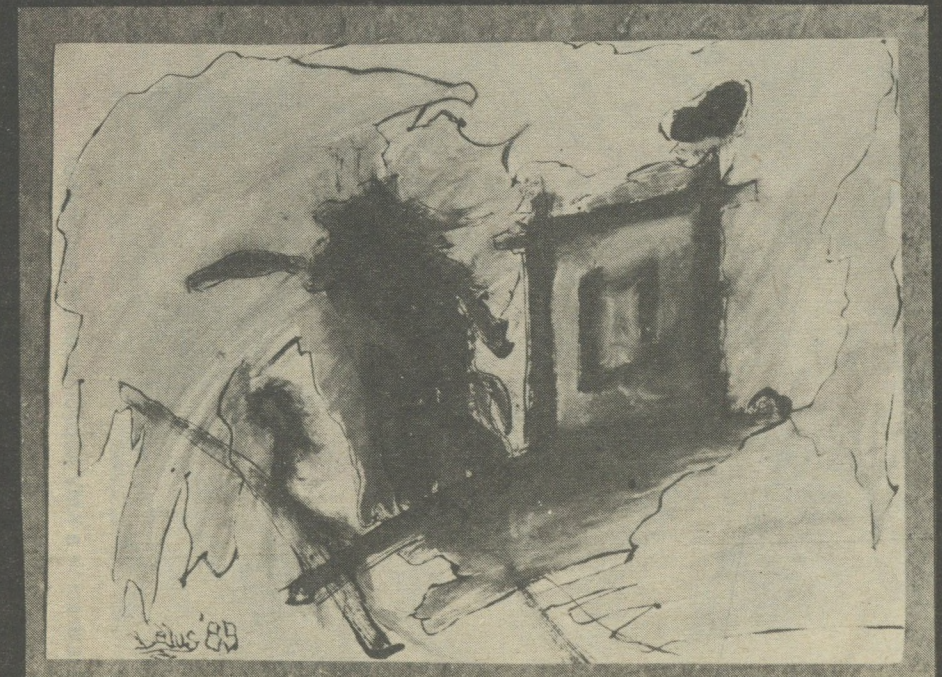
Annyira szeretném, hogy mint bolondos, különösen kedves maradjak meg benned.

Éjjel, ha szemléled az eget, kacsints te is rám.

Legyen az titok.

A szürke napok ellenére, ha látsz az égen egy üstököst, amint beragyogja a láteret, jegyezd meg: az még mindig én vagyok, amint bolondosan száguldok, és élek.

Fordította: Szabó Benke Róbert
Karlócai Gimnázium, Újvidék

Rusztovits Izabella

Illusztrációk a KMV képzőművészeti anyagából

Karácsonyi Anja

Szögedi Szabó Béla

Testvériség-egység Középiskola, Kanizsa

KMV

A TÉKOZLÓ IDŐHÖZ

Míg zápor hull,
tán feleszmél az ég;
szalmáját áztatni miért
kezdte.
Sátrat von fejünk fölé az enyészet,
riadt vándor átka
súrit folyónyi sötétet.
Jégbe ékelt kedvesink
kinyúló karja int,
elfagyott mezők alól.
Lám az éhes képzelet,
vállunkon holló gubbaszt,
az ősidő távoli szárnycsapása.
Maradéktalanul elhagyjuk
az enyészett Városát,
kicsontozott alakom,
vajon merre fut
ölünkől a csermely,
gőzölgő rétek, beért telek elé?

GYERMEKVERS AKÁR

sün
andalog a kivikszelt
járdán
tömérdek korom
szája orcája
zsákja huppan
vajon mi lehet
tűskérte felszúrta
mézkörte falevél
sokféle irányban
megrakva
őszi habbal vékony szalonnával
immár készülhet
ebédünk
de hisz már irigy szemektől
tápláttan
roskadunk asztalunk fölé

LÁBAK NYOMÁN

Hűtlen éjszakák idején
lehet megleljük
dédanyánk fehér combjait,
felsebzetten,
talán épp zsiros markú
férje érintésétől.
Látni vélem, ahogy nekirohan
a armatos búzának,
felfújódik,
eldurran öblös köténye alatt.

ÉVEK ÓTA

vagy
ami épp csodálatos kedvesem
juhokat őrizni
kormos angliai tájakon
kéményszepciónak lenni
Salvador kunyhói felett
nekünk
éppoly fontos

FEHÉR ÜNNEP

– a kőrifák felől
érkezik a tél

az ég újból kibontja
hattyúszárnyait
összeácsolt kertek
mögött
az éj
makacs nyomai

nagyapám agyában
nyúlketrecek torlódnak
sohasem láttam
hóvirágot
hatalmas hagymafurát
szeretnék
átölelni liliomhagymáit
a kertnek

– óriási hópehelyövedék
a tél
a kőrifák felől
dobogni látszik
szíve

Illusztrációk a KMV képzőművészeti anyagából

Cvitko Apollonia

A harmadik műszak (Treća smena) című dalom az egyik legjobb szerzeményem. A nyolcvanas évek elején született, amikor az Obrovacok, és az Obrovacokhoz hasonló létesítmények szaporodni kezdtek. Bane és az iskolázott politikusok nemzedéke csak súlyosbították a gondokat. Hogyne súlyosbították volna, hisz egészen fiatalon hihetetlenül sokat költöttek a reprezentációra, olyan kocsival rendelkeztek, melyeknek regisztrációs táblája kis számmal kezdődik, hogy a többi előnyjogokat ne is említsem – a lakásoktól kezdve egészen az üdülésekig... Ezek azok a legnagyobb hibák, melyek a forradalmárok nemzedékét követően nyilvánvalóvá váltak. Tehát azok után a forradalmárok után, akik olyan rendszert teremtettek, melyről azt tanultuk az iskolában, hogy a világ legjobb rendszere, színre lépett az én nemzedékem, melyről a *Sohasem, ahogy Bane (Nikad kao Bane)* című dalomban énekelek, az a nemzedék mely nem tett eleget semmilyen elvárásnak sem. Ez az oka, hogy a *Számítások ránk (Računajte na nas)* című dalomat gyorsan visszavontam, hisz világossá vált előttem az, hogy az a nemzedék, melynek a nevében én dallikáztam, teljesen hasznavehetetlenné, egy kasztrált nemzedékké vált, mely csak túrt és szolgálalkúen hallgatott, hogy létezni tudjon – nyilatkozta Đorđe Balašević az *Intervju újságírójának*.

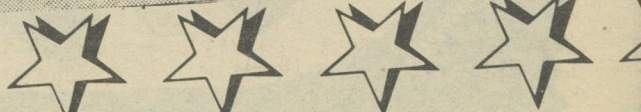
A lemondások idején az is megadatott nekem, hogy elolvashattam az újságokban annak az egykori úvidéki ifjúsági elnöknek a nevét, akihez nagyon rossz emlékek fűznek, hisz elrángatott mindegyik rendezvényre, és elrendelte nekem, hogy énekeljem a *Számítások ránk (Računajte na nas)* című dalomat, mert ha visszautasítom, éjszakára katonai behívót kapok. És azokon a rendezvényeken mindig utolsóként kellett fellépnem, hogy másnap azt nyilatkozhassa a lapoknak, hogy a fiatalok egész éjszaka jelen voltak, tehát támogatták azt az elképzelést, mely a rendezvényen dominált. Kényúrként viselkedett az az ifjúsági elnök, amit az a tény is bizonyít, hogy amikor bevonultam a hadseregbe, természetesen annak legnehezebb kötelékébe – most felfedek ön előtt egy szigorúan bizalmas ügyet, abban a reményben, hogy nem úgy járok, mint Janša – tehát az az ifjúsági elnök azt írta a fölötteimnek, hogy ügyeljenek rám, mert egy nagyon problematikus alak vagyok, akinek a cselekedeteitől ők, Úvidék fiatal-sága – előre elhatárolja magát.

Miután hazajöttem a hadseregből, meg akartam keresni azt az ifjúsági elnököt, aki ilyeneket írt rólam, ám nem találtam, mert Kumrovecbe ment továbbképzésre és visszatértevel számomra elérhetetlenné vált. Én, ha

nem vagyok szerénytelen, elmondhatom, hogy egy zágrábi gyalogsági laktanya egyik legjobb katonája voltam, ez az ifjúsági elnököm pedig épp a napokban tűnt le a politikai színtérről – és most ön állapítsa meg, hogy kettőnk közül ki volt politikailag a problematikusabb egyén. Időközben ő és a hozzá hasonlóak többszörösére növelték az adósságot, azt az adósságot, melyet ma nemcsak a harmadik műszak, hanem mindannyian fizetünk (...)

Az öregek mindig nehezen távoznak, ez nemcsak a politikában van így. Nyilván az ember természetéből adódik ez. Azt hiszem, hogy érdemeik elismerése mellett sokkal előbb megérdemelt nyugállományukba kellett volna őket küldenünk.

Hosszú tevékenységük eredménye az a nemzedék, mely 35–45 év között elveszítettnek érzi magát, az a tanult, jó képességű és a munkavégzés szempontjából a legproduktívabb nemzedék, melynek a maga idejében nem voltak esélyei, melynek ma már nincsenek esélyei, hisz a 25–27 évesek léptek a színre. Én tudom azt, hogy ezek a fiatal gyerekek között igen tehetséges káderek is vannak, ám közülük vagy rajtuk kívül még senki sem kínált olyan programot, melynek a megvalósítása a jobb és a biztosabb életet szavatolná a számunkra. ●

Illusztrációk a KMV képzőművészeti anyagából

Üveges Levente

Virág Gábor

Petőfi brigád Középiszkola, Topolya

HAIKUK ÉS EGY TANKA

paradicsom lesz
– farkasok szeme csillog –
itt nemsokára

– o –

rögtönzött haiku az hogy barátomnak
csak ugat rátok
húrjait feszítgetve
a meglepett csönd

– o –

„Nagyon fáj”
J. A.
nekem már mindegy
de egy kicsit fáj hogy azt
hiszik boldogok

zs-nek aki szenved
csalódott kukac
ivartalan apádkhoz
még ma menj vissza

I. N. R. I.
csendes folyóba
fulasztott másodpercet
s adott másikat

– o –

a bűzös iszap
játék – megzavart idő –
ne vedd komolyan

– o –

horpadt levelet
sodor az idő belé
veési képeit
belein szelid legyek
férgekkel kergetőznek

Bencsik Gábor

KMV

A VARÁZSSZOBOR

Vannak az életben olyan tükörsima percek, amelyek az ösztön öntudatlanságával siklanak el az önmaga személyességétől eltelt lényünk felett. Amikor megfedkezünk magunkról, a hely- és időtudatunk sorsszerűségétől, mikor minden csak tett és semmi sem végzet ebben a furcsa, közömbös közegben. Hasznos pillanatok, amelyek váratlanul varázsolják csodálkozó szemünk elé a mozivásznat, a hangosfilmet, a tartalomtól megfosztott cselekvést.

Az utca, igen, gyakran az utca ez a kacéran felkínálkozó tárgy és alany, amelyen nemrég szabadult csodálkozásunk tapogat végig; benne az emberek, mozdulatokat, fényeket, hangok zajos vásárát és az egészet egy édeskés, de cinikus mosollyal egybefogó oldószert: az utca hangulatát. Emberek. Megannyi szobor. Vannak itt keménykalapos, irattáskás, két lábon járó céltudatosságok, akik arcukon a fontoskodás szigorúságával

hirdetik: „Nekem megvan a helyem, tudom, hová tartozom, miért, mit és mikor teszek!” És közvetlenül mellettük, kártyavár hatalmuk árnyékában lépgetnek az örök cinikusok, a citrompótló kristályok élességétől megsavanyodott, lefelé görbülő nevetéssel; a hitetlen tudósok, akik lassan már anyaggá, földdé válva, a Biblia, a költészet és a tudomány cáfolgatásától, eljutnak hitetlenségükhöz, mint életük kösziklaszerű, örök hitéhez és meggyőződés nélkül, fiatalkori szerelmesleveleket olvasva halnak meg, kisírt szemekkel a magány homályában.

A másik oldalon pedig egy két gyerek, a rémfilmek, az apai pofon, az óvoda személytelenségének félelme és az új játékoktól, a nyaralástól, a németországi nagynéni látogatásától egekig csapó lelkesedés között hanyódva, csillogó öntudatlansággal sétál a kirakatok tengerében.

És egy kis érzelmi önkényes, elfogultan figyelem a né-

ha-néha felbukkanó, értékeimhez talán legközelebb álló, tévelygő aggastyánokat, akik szorongás nélkül próbálnak átvégődni az emberzuhatagon. Néha megnyikkannak, ha magányuk szentségébe tör valaki, ha meglöki őket, vagy szidalmazza lomhaságukat, de ez a védekezés erőtlén, és elveszik az emberek jelenlétének sűrűségében. Lassabban, bizonytalanabban lépnek és mégis, már az első pillantásra úgy tűnik, csak ők tudják, hogy hová tartanak. Számukra nem meghatározó közeg az idő. Nem így az utca minden pontján forgoló fiatalok, akik mindent időben mérnek, épp azért, mert sok van belőle. Nyújthatják, tömöríthetik, labdázhatnak vele és még a relativitáson is elálmélkodhatnak, miközben tetteik árulkodnak következtetésükükről. Minden mozdulatuk lángot vet, nemtörődve az általánosságokkal, a világ ijesztő hiányosságaival. Gyermekkori csicsérgő butaságuk azonban meg-megtorpan né-

ha, a furcsamód vízszintesen ívelő felnőttkor felelőssége előtt. De akarva-akaratlanul is el kell ismernünk: céltalanságuk, hangos, élni akaró zenéje az egyetlen, amely megmosolyoghatja és lenézheti a riadt szemű, karvalykezü halált. A Változás magvai.

Nem telt még meg a kirakatokkal határolt utcám, nem szóltam oly sok alakról: autókról, illatokról, színekről, megérzésekről, az akaratos füstől és még számtalan, az utca színpadának kellékéről. Nem is szükségszerű, hisz mindenki járt már az utcán, ahol a szemekben ott pislákol az utcai emberek titkos szövetsége, ki nem mondott cinkosság és kárörvendés mindazok ellen, akik a házak magának való kelletlenségébe menekülve próbálnak megkapaszkodni és megtalálni helyüket a sodrásban.

Az utcán mindenki bennfentes. Én is. Mégis valami megmagyarázhatatlan idegenkedéssel állok ezen óriási, vöröstéglás ház szögletessége előtt, amely bennem alakatlan, homályos félelmeket, erős vonzásokat és titkos azonosságokat teremt. Ha itthagynám, nem lenne nyugtom: tervnélküli, szeszélyes napom megtelne feszültséggel, kérdésekkel, amelyekkel leszámolni úgysem tudnék. Be kell mennem. A kilincs megtölti, feszíti markomat (olyan régi, nehéz kilincs ez is), és lassan megindul az ajtó befelé, a sötétbe, ahonnan az időtlenség, a csend és a fényes felületek képei próbálnak kiszökni, beleütözve kissé megilletődött arcomba.

A ház magányos, minden hideg, terme kongó üresség, és ha elhúzom a súlyos függönyöket, alakot nyernek a tárgyak, arcukon közös maszkal, a mindent visszaverő fehér szöveggel. Észrevétlenül játékba kezd agyam: találgatja a letakart, titkos múltat sejtető tárgyak mibenlétét, miközben szemem már megakad a kandalló előtt álló szobron. Mint minden csöndben lapuló tárgyat a teremben, ezt is márványból formálták, a kíváncsi pillantásokat megvetően víz-

Kocsis Tünde

George Orwell

AZ ÁLLATFARM –

THE ANIMAL FARM (részlet)

KMV

1. FEJEZET

A Nemesi Földbirtok Farmján Mr. Jones bezárta éjszakára a tyúkólakat, de túlon túl pityókás volt ahhoz, hogy eszébe jusson bereteszelni a csúrajtót. Lámpásának karikás fénye ide-oda táncolt, ő áttántorgott az udvaron, az ajtó mögött rúgva le cipőit odavonszolta magát a mosókonyhában álló hordóhoz, az utolsó üveg sörért, majd az ágy felé vette útját, ahol Mrs. Jones már horkolt.

Mihelyt a lámpás kialudt a hálószobában, az egész tanyaudvaron az izgalom és a nyugtalanság uralkodott el. Aznap terjedt el a hír, hogy az öreg Órnagynak, a méltóságjeljes kandisznónak előző éjszaka különös álma volt, ezt kívánja elbeszélni az állatoknak. Abban állapotok meg, hogy mielőtt Mr. Jones visszavonul, összegyűlnek majd a nagy csürben. Az öreg Órnagy (így nevezték mindig, noha Willingdon Szepe név alatt állították ki) olyan nagy tiszteletnek örvendett a farmon, hogy mindenki kész volt feláldozni egy órányi alvását azért, hogy mondandóját meghallgassa.

Az Órnagy a nagy csür egyik végében, valami emelvényfélén, a gerendáról függő lámpás alatt már befészkelte magát az aljába. Tizenkét éves volt, s az utóbbi időben meglehetősen elhízott, habár agyarait sohasem fűrészelték le, külleme mégis tekintélyes volt, megjelenése pedig bölcs és jószágos. Már szállingóztak is az állatok. Kényelmesen, szokásaikhoz híven helyezkedtek el. Legelőször három kutya érkezett: Harangvirág, Jessie és Csipet, majd a disznók. Ők közvetlenül az emelvény elé heveredtek le. A tyúkok az ablakpárkányra szálltak, a galambok felrepültek a szarufára, a birkák és a tehének a disznók háta mögé bújtak, s azon nyomban kérődzni kezdtek. A két szekérhúzó ló, Bunyós és Szegfűszeg együtt imbolygott be, majd nagy igyekezettel, nehogy a szalmába temessék valamelyik apróbb állatot, roppant, szőrös patáikra telepedtek. Szegfűszeg eltérébélyesedett, gyenge kanca volt, élete dele felé közeledett, s a negyedik csikó után már nem nyerte vissza bájait. Bunyó hatalmas állat volt, közel tizenhét éves, magas és olyan erős, akár két közönséges ló együttvéve. Az orrán húzódó fehér csík meglehetősen ostobává tette pófázmányát, s egyébként sem tartozott a különösebb intelligenciával rendelkezők osztályába, tekintélyét határozott jellemének és hatalmas munkaerejének köszönhette. A lovak után érkezett Muriel, a fehér bárány és Benjámín, a szamár. Benjámín volt a legöregebb és a leghiggadtabb állat a farmon. Ritkán szó-

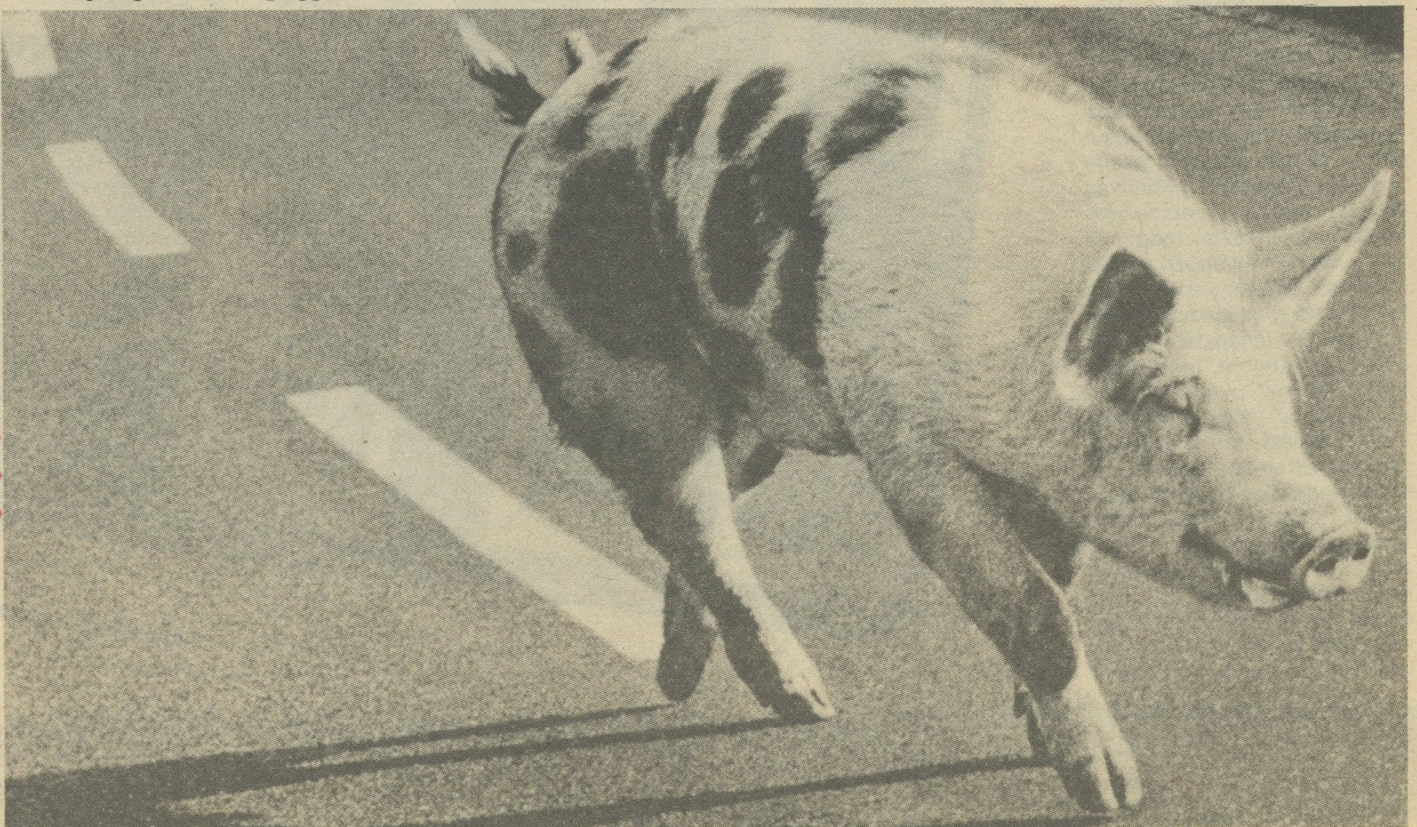
lalt meg, de olyankor is csak valamilyen gunyoros megjegyzést engedett meg magának, mint például, hogy Isten azért áldotta meg nagy farokkal, hogy megkímélje a legyektől, ámde ő a legyek híján, mihez is kezdhette e nyúlvánnyal. A farm állatai közül egyedül ő nem nevetett sohasem. Ha kérdezték, miért, azt válaszolta, semmit sem lát, amiben kedvét lelhetné. Mindemellett, bár nyíltan nem ismerte be, Bunyóhoz ragaszkodott; általában közösen töltötték vasárnapjaikat a gyümölcsös végével határos méntelep pázsitján, szótlanul letelepedve.

A két ló épp lehevert, amikor apró kiskacsák somfordáltak a pajtába, halkán sipítóva, helyről helyre vándoroltak, azt fürkészve, hol nem taposnak rájuk. Szegfűszeg hatalmas, mellső láb-szárával sáncolta körül őket, s a kiskacsák, befészkelve magukat, azon melegében elszenderedtek. Az utolsó pillanatban a Mr. Jones kocsiját húzó Mollie, az együgyű, bájos fehér kanca jött kényes eleganciával, kockacukrot rágsálya. Az emelvény közelében foglalt helyet, és rázni kezdte fehér sörényét, remélve, hogy ezzel felhívja a figyelmet a beléje font tűzpiros szalagra. Legvégül a macska sündörgött be: szokásához híven melegebb helyet keresett; Bunyós és Szegfűszeg közé préselte be magát, majd éreketlenül, az Órnagy minden szavát figyelmén kívül hagyva, elégedetten dorombolta végig az előadást.

Minden állat megérkezett már, kivéve Mózes, a szelíd hollót, aki kezdettől az ajtó mögötti rúdon szunnyadozott. Amikor az Órnagy úgy vélte, mindannyian kényelembe helyezték magukat, és figyelmesen várakoznak, megköszönte a torkát és belefogott:

„Eltársak! Már hallottatok múlt éjjeli szokatlan álmomról. De az álomra később térek rá. Először valami mást kell elmondanom. Nem hiszem, elvtársak, hogy még hónapokig eltarthat együttlétünk, és mielőtt meghalnék, kötelességemnek érzem átadni nektek azt a bölcsességet, amit megszereztem. Hosszú életem során volt időm gondolkodni bőven, amint a szalmámon heverészttem magányosan, s mondhatom, megértettem az élet dolgait e földön, mind ahogyan rajtam kívül még jó néhányan. Ez az, amiről beszélni kívánok nektek.

Nos, elvtársak, melyek életünk alapvető jellemzői? Nézzünk szembe velük: életünk keserves, fáradságos és rövid. A legalkalmasabbak születésüktől fogva, erejük fogytáig, éhberért robotolhatnak, és mielőtt semmire sem használhatók, máris förtelmes kegyetlenséggel mézárólatnak le. Életében egyetlen állat sem

ismerheti meg Anglia földjén a boldogságot vagy a pihenést. Anglia egyetlen állata sem szabad. Az állatok élete gyötrelmes és rabzoltság: ez a szüntiszta igazság.

De vajon ez lenne a természet rendje? Vagy azért van ez így, mert vidékünk olyan sivár, hogy nem képes tisztességes életet nyújtani azoknak, akik itt élnek? Nem, elvtársak, ezerszer is nem! Anglia földje termékeny, éghajlata kedvező, táplálékkal bőven elláthatná a rajta lakó állatok ezreit. Ez a mi farmunk tucatnyi lovat, húsz tehenet, száz birkát tarthatna el, és mindnyájan kényelmesen és ragyogóan élhetnek, persze, ez ma szinte elképzelhetetlen számunkra. Akkor miért folytassuk hát ilyen kegyetlen körülmények között? Hiszen munkánk gyümölcsét szinte teljes mértékben az Emberi Lény élvezi. Ez, elvtársak, a felelet minden problémánkra. Egyszóval – az Ember. Az Ember az egyetlen valódi ellenségünk. Hogy az éhezés és a túlfeszített munka gyökereit mindörökké kiirthassuk, az Embert el kell távolítanunk a színról.

Az Ember az egyedüli teremtmény, aki semmit sem termel, hanem csak fogyaszt. Nem ad tejet, nem tojik tojást, túlon túl gyengécske, hogy ekét húzzon, túlon túl lassú, hogy elcsípje a nyulat. Mégis minden állat ura. Munkára kényszeríti őket, épp hogy csak megóvja az éhenhalástól, a többit meg ömagának tartja. Mi műveljük a földet, mi trágyázzuk, mégis közöttünk egyetlen olyan lény se, aki a csupasz bőrén kívül egyebet is a magáénak mondhatna. Ti, tehenek, hány liter tejet adtok tavaly? És hová tűnt a tej, ami acélos borjakat táplálta? És ti, tyúk, hány tojást tojtatok az idén, és ebből mennyi az, amiből csibe kelt ki? Az összes többi a piacra ment, hogy pénzt hozzon Jonesnak és embereinek. És te, Szegfűszeg, hol van a négy csikód, ki fogja gondod viselni és ki fog kedvre deríteni öreg napjaidban? Egyéves korában eladták mindet – és többé sohasem fogod őket látni. S kaptál-e valaha is valamit viszonzásul a négy szüledért és a szántóföldön végzett munkádért – a szükös adagodon és az állásodon kívül?

Sőt, Ember és állat között olyan mély szakadék tátong, hogy azt soha többé nem lehet áthidalni. Ami engem illet, nem zúgó-lódhatom, szerencsésnek mondhatom magam. Tizenkét éves, négyszáz gyerekkel. Ennyi a természetes a disznóknál. De a gyilkos kés elől végül egyikünk sem menekülhet. Ti, fiatal hízók, ma még itt üldögéltek előttem, de egy éven belül mindnyájan a verpadon fogtok visítani az életetekért. S mindnyájan ebbe a borzalomba kell térnünk: tehenek, disznók, birkák, tyúk, mindenki. A lovakat és a kutyákat kivéve, akikre ugyanez a sors vár. Téged, Bünyös, mihelyt acélos izmaid elsatnyulnak, Jones a sintérhez küld, aki átvágja a torkod, és összeprésel a kopóknak. Amint a kutyák fogatlan vénnek lesznek, Jones téglát kötöz a nyakukra, és könnyű szívvel fullasztja őket a legközelebbi tóba.

Hát nem egyértelműen világos, elvtársak, hogy létünk valamennyi gyöttrődése az emberi zsarnokságból fakad? S ha megszabadulunk az Embertől, munkánk gyümölcse a miénk. Gazdagok és szabadok lennénk napkeltétől napnyugtáig. Mi a teendőnk tehát?

Éjjel, nappal küzdenünk kell az emberi faj megdöntéséért. Az én üzenetem, elvtársak! Lázadás! Nem tudom, mikor érik meg az idő a Lázadásra, lehet, egy héten belül, lehet, egy évszázad múlva, de olyan határozottan, mint ahogy ezt a szalmát taposom, tudom, előbb-utóbb eljön az igazság napja. Rögződjek ez belétek, elvtársak, életetek rövid, hátralevő részében! S mindenkifölött adjátok át üzenetem azoknak, akik utánatok következnek, így az eljövendő nemzedék folytatja majd a küzdelmet a végső győzelemig.

Es ne feledjétek, elvtársak, elszántságtok sohasem lankadhat. Es semmilyen érv nem vezethet félre benneteket. Soha ne hallgassatok meg olyat, aki azt állítja, hogy az Embert és az állatokat közös érdek vezérli, hogy az egyik jóléte feltétel a másik boldogulásának. Ez mind szemzensedett hazugság. Az Ember egyetlen teremtmény érdekeit sem szolgálja, csakis önmagát. Legyen hát az állatok között tökéletes összhang, tökéletes elvtársi viszony a küzdelemben! Minden Ember ellenség. Minden állat elvtárs."

Ebben a percben szörnyű lármá kerekedett. Mialatt az Órnagy beszélt, négy jókorá patkány lopódzott elő rejtekeiből, majd hátsó fertályukra támaszkodva hallgatni kezdték az Órnagyot. A kutyák máris észrevették őket, s egy fúrge mozdulaton mulott csupán, hogy életben maradtak. Ekkor az Órnagy, lábát megemelve, csöndet intett.

"Elvtársak! – mondta. – Éppen ez a lényeg, amit szükséges tisztáznunk. Vajon az olyan vad teremtmények, mint a patkányok és a nyulak, barátaink, avagy ellenségeink! Döntse ezt el a szavazás. Felteszem tehát a kérdést az egybegyűlteknél: Vajon elvtársaink-e a patkányok?"

A szavazás eredménye pillanatokon belül megszületett, s az elsősorú többség azzal egyetértett, hogy a patkányok elvtársak. Csupán négy ellenvélemény volt, a három kutyáé és a macskáé, aki utóbb rádöbbsent, hogy mindkét eshetőségre szavazhatott volna. Az Órnagy folytatta:

"Van még egynéhány közölnivalóm. Nem győzöm hangoztatni, véssétek jól az eszetekbe, hogy az Embert és minden cselekedetét kötelességtek úgy felfogni, mint veszélyt. Bármí, ami két lábon jár: ellenség. Bármí, ami négy lábon jár, vagy szárnya van, barát. És ne feledjétek, hogy az Ember elleni harcban nem válhattok hozzá hasonlóvá. Hibáit akkor se vegyétek át, ha már leigáztátok. Soha egyetlen állat nem élhet házban, nem alhat ágyban, nem hordhat ruhákat, nem ihat szeszt, nem dohányozhat, nem nyúlhat pénzhez, nem üzletelhet. Az Ember gyarló. És egyetlen állat sem zsarnokoskodhat saját nemzete fölött. Legyen az inaszakadt vagy keménykötésű, tanulékony vagy együgyű – mindnyájan testvérek. Soha egyetlen állat se öljön meg másik állatot. Minden állat egyenrangú.

"Most pedig, elvtársak, elmesélem nektek, mit álmodtam az elmúlt éjjel. Ezt az álmod nem lehet tökéletesen érzékeltetni. A földről álmodtam, ahol Embernek már nyoma sem volt. S ez olyasvalamit idézett fel bennem, amit régesrég elfeledtem. Sok évvel ezelőtt, amikor kismalac voltam, anyám és a többi koca egy dalt dudorászott, aminek csak a dallamát és a három kezdőszavát ismerték. Gyermekkoromban én is ismertem ezt a dallamot, de már rég kiment a fejből. Múlt éjjel mégis eszembe jutott. S mi több, újra tudtam a dal szövegét is – a sorokat, amelyeket régen az állatok daloltak, de az új nemzedékek elfeledtek. Most, elvtársak, élelnek ezt a dalt. Öreg vagyok, a hangom rekedt, de ha a dallamot megtanítom veletek, ti majd szebben éneklitek. A dal címe: „Anglia állatai”.

Az öreg Órnagy torkát megköszörülte, és énekelni kezdett. Mint mondotta, a hangja rekedt volt, de erőteljesen dúdolt, változtatva a 'Clementine' és a 'La Cucuracha' dallamait. Így:

ANGLIA ÁLLATAI

1) Angliának állatai, Minden égöv állata, Hallgassátok ujjongásunk: Arany jövönk távlat.	2) Előbb-utóbb a nap eljő, Az Embert leigázzuk, A gyümölcstel angol földet Mind magunk „dagonyázzuk.”
3) Eltűnik a vaskarika Akkor majd az orrunkból, Elvész zablánc, sarkantyunk is, Nem ismer ostort az ól.	4) Sokkal nagyobb gazdagság ez, Mint mit elme tudni ad, Búza, árpa, zab és széna Miénk lészen majd az nap.
5) Kedvessé válik majd minden: A föld, a víz, a napkorong, Felszabadulunk mindnyájan, S létünknek már nem borong.	6) Megküzd ezért ló és tehen, Galamb, pulyka, mint bika, Ha kell, életünk lészen A szabadság záloga.

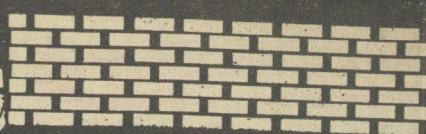
A dal magával ragadta az állatsereget. Amikor az Órnagy a végéhez ért, maguk kezdtek dalolni. Még a legoktandibbak is megtanulták a dallamot és néhány sort, a legokosabbak pedig, mint a disznók és a kutyák, percekben belül a szívükbe zárták az egész melódiát. S akkor aztán örült hangerővel harsant fel a farm, az „Anglia állatai”-t énekelve. A tehenek bőgték, a kutyák csaholták, a birkák begették, a lovak nyertették, a kacsák hápogták. Végtelelenül elégedettek voltak a dallal, amit pontosan ötször énekeltek el egymás után, és meglehet, egész éjjel folytatták volna, ha félbe nem szakítja őket valami.

Sajnos, a zenebona felriasztotta Mr. Jonest, aki kipattant az ágyából, feltételezve, hogy róka jár az udvaron. Megragadta pus-káját, ami állandóan a szobája sarkában állt, és az éjszakában vaktában hatszor sütötte el. A töltények a csűr falát érték, a gyülekezet pedig sietősen szétoszlott. Mindenki saját alvóhelyére menekült. A madarak felugráltak ülőrúdjaira, a többiek elnyújtóztak a szalmán, és az egész farm pillanatokon belül mély álomba szenderült.

(Vége az 1. fejezetnek)

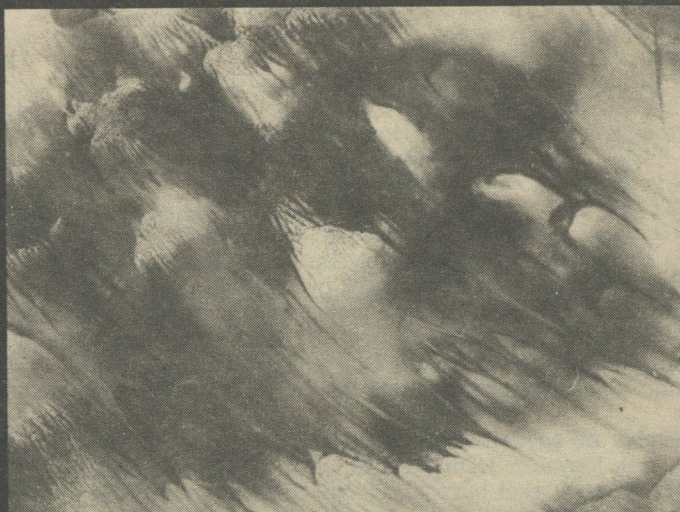
Fordította: RECSKÓ DIANA
Zenta, Középiszola, 4. osztály

Wolfgang Borchert

HÁT ÉJJEL MÉG A PATKÁNYOK IS ALSZANAK

Kocsis Tünde

Illusztrációk a KMV képzőművészeti anyagából

Az üreges ablak kékespirosan tátongott az elhagyott falban a kései napsütésben. Porfelhők csillogtak a kimagasló kémények között.

Szeme csukva volt. Egyszerre még sötétebb lett. Eszrevette, hogy valaki jött, és a sötétben megállt előtte.

– Most elfogtak! – gondolta. Ahogy egy kicsit felnyitotta a szemét, csak egy pár rongyos nadrágszárát látott, amely olyan görbén állt előtte, hogy a köztük lévő résen átláthatott. Riadt pillantást vetett a nadrágos lábakra. Tekintete egyelőre álló idős emberen akadt meg, aki kezében kést és kosarat tartott. Ujjai porosak voltak.

– Te alszol itt, ugye? – kérdezte az ember, és a magasból lenézett a hajbozóra. Jürgen az előtte álló ember lábai között a napba hunyorgott és ezt mondta:

– Nem, nem alszom. Örökösöm.

Az ember bólintott:

– Ja, azért van nagy botod?

– Igen – felelte Jürgen bátran, és erősen markolta a botot.

– Mit őrzöl?

– Ezt nem mondhatom meg – és kezeivel még erősebben szorította a botot.

– Biztosan pénzt, ugye? – Az ember letette a kosarat, majd a kését nadrágja szájába törölte.

– Nem, egyáltalán nem – mondta Jürgen megvetően.

– Valami mást, egészen mást.

– Na, de mit?
– Nem árulhatom el. Más valamit.

Hát akkor nem. Akkor én sem mondom meg, hogy mi van a kosaramban. Aztán lábával meglökte a kosarat, és bekattintotta a kését.

– Oh, mi is lehetne a kosárban – gondolta Jürgen le-

kicsinylően –, eledel a kisnyusziknak!

– A teringettét, eltalálad! – mondta az ember csodálkozva.

– Te egész ügyes fickó vagy. Hány éves is vagy?

– Kilenc.

– Nahát, már kilenc! Akkor biztos tudod, mennyi háromszor kilenc, ugye?

– Természetesen – mondta Jürgen, s hogy időt nyerjen, ezt mondta: – Ez aztán könnyű. – Ismét átnézett az ember lábai között. – Háromszor kilenc, ugyebár? – kérdezte még egyszer. – Huszonhét. Hiszen ezt rögtön tudtam.

– Igen – felelt az ember –, pontosan ennyi kisnyulam van.

Jürgen elcsodálkozott: huszonhét?

– Megnézheted őket, habár sok közülük még egész kicsi. Szeretnéd?

– Igen, de nem lehet. Örökösöm kell – mondta Jürgen bizonytalanul.

– Állandóan? – kérdezte az ember. – Éjjel is.

– Igen, éjjel is. Állandóan. Mindig. Jürgen felnézett a görbe lábakra. Már szombat óta – suttogta Jürgen.

– Nem is mégy haza? Enni csak kell!

Jürgen felemelt egy követ. Alatta fél kenyér és egy pléhdoboz volt.

– Cigaretta? – kérdezte az ember. – Van pipád?

Jürgen erősen megragadta botját, és bátortalanul mondta:

– Cigaretta? – kérdezte az ember. – Van pipád?
– Cigaretta? – kérdezte az ember. – Van pipád?

Jürgen erősen megragadta botját, és bátortalanul mondta:

– Kár – az ember odahajlított a kosárhoz –, a kisnyuszikat igazán nyugodtan megnézhetnéd. Legelőször a kicsiket. Talán majd választasz is magadnak egyet. De te nem jöhetsz el innen, ugye.

– Nem – felelte Jürgen szomorúan –, nem, nem...

Az ember magasba emelte a kosarat és felegyenesedett:

– Hát, ha itt kell maradnod – kár. Majd megfordult.

– Ha nem árulod el – mondta Jürgen gyorsan – a patkányok miatt örökösöm.

A görbe lábak visszaléptek: A patkányok miatt?

– Igen, hiszen ők a halottakat eszik. A halott embereket. Ebből élnek.

– Ki mondta ezt?

– A tanító bácsink.

– Te csak a patkányokra vigyázol? – kérdezte az ember.

– Nemcsak rájuk vigyázok – mondta, majd csendesen hozzáfűzte: – A testvérem ugyanis itt fekszik lenn. Itt – Jürgen botjával egy ledőlt falrakásra mutatott. A háznakat bombatalát érte. Egyszerre eltűnt a fény a pincéből, és ő is. Még hívtam is. Sokkal fiatalabb volt, mint én. Csak négyéves. Itt kell hát lennie. Hiszen sokkal fiatalabb, mint én. Az ember lenézett a hajbozóra, majd hirtelen ezt mondta:

– A tanító bácsitok nem mondta nektek, hogy a patkányok éjjel alszanak?

– Nem, ezt nem mondta – suttogta Jürgen, és egyszerre hihetetlenül fáradtnak látszott.

– Ah – mondta az ember – milyen tanító az, aki ezt nem tudja. Hát éjjel még a patkányok is alszanak. Éjjelenként nyugodtan hazamehetsz. Éjjel mindig alszanak. Már akkor, amikor besötétedik.

Jürgen botjával kis gödröket rajzolt a törmelék közé. Valódi kis ágyak ezek, gondolta, mind kis ágyak.

Ekkor az ember ezt mondta (miközben nyugtalanul izgott-mozgott):

– Tudod, mit? Most gyorsan megetetem a nyuszikat, mire sötét lesz, érted jövök? Talán hozok is egyet. Kis nyuszit, vagy mit gondolsz?

Jürgen kis alakokat rajzolt a porba. Valóságos kis nyuszikat. Fehéreket, szürkéket, szürkésfehéreket.

– Nem tudom – mondta halkan, és a görbe lábakra nézett –, ha éjjel tényleg alszanak.

Az ember a romokon át az utcára lépett:

– A tanító bácsitok meg elkotródhat, ha még ezt sem tudja.

Ekkor Jürgen felállt és ezt kérdezte:

– Kaphatnék egyet? Talán egy fehéret?

– Majd megpróbálok szerezni – kiáltott az ember, miközben eltávolodott –, de addig várj itt. Akkor majd hazamegyek veled, jó? Majd megmagyarázom édesapádnak, hogyan készítse el a ketrecet. Mert ezt is tudni kell.

– Jó lesz – felelte Jürgen –, várni fogok. Sötétedésig ugyanis örökösöm kell. Biztosan itt leszek. Utána kiáltott: deszkánk is van otthon. Ládadeszka.

Az ember ezt már nem hallotta. Görbe lábaival futott a vöröslő nap felé, és Jürgen láthatta a lábai között átsűrődő fényt. A kosarat izgottan himbálta ide-oda. Nyuszielel volt benne. Zöld nyuszielel, a törmelékkel, a piszoktól csak úgy szürkéllett.

Fordította: Szabó Anikó
Vladimir Provi Középiskola,
Becse, I/3 osztály

Március végén tartották meg Szabadkán a Középiskolások Művészeti Vetélkedőjének körzeti döntőjét.

Központ, 1989. IV. 5.

A környezetnyelvi kategóriában a versmondóknál **Dijana Grahovec** szerezte meg az első helyet, második pedig **Sanja Suknović** lett.

A prózamondóknál **Kornelija Kovačev** szerezte legsikerebben, de továbbjutott a becsei vetélkedőre **Mirela Vranić** és **Brankica Piuković** is.

Az anyanyelvi kategóriában a versmondók közül ketten érdemelték ki a becsei vetélkedőn való szereplést: **Keszég László** első lett, **Huszta Elina** pedig második.

A prózamondók csoportjában az első díjat **Vicei Zsolt**, a másodikat pedig **Illés Gabriella** és **Káló Béla** kapta.

– A környezetnyelvi kategóriában a vers- és prózamondók évről évre jobb teljesítményt mutatnak – mondta **Jónás Gabriella** színművésznő, a bírálóbizottság elnöke. – Ez dicséretes, hiszen egy olyan tantárgyról van szó, amelynél az osztályzatot nem számítják bele az átlageredménybe. A prózamondók valamivel előtte jártak a versmondóknak – s ez mindkét kategóriára vonatkozik. Az anyanyelvi csoportban szereplőknél nem voltunk igazán elégedettek a színvonallal. Visszaesés tapasztalható. Az volt az érzésünk, hogy hiányzik a gyerekekből a vállalkozó szellem. Nem keresnek, nem kutatnak fel új, kevésbé ismert verseket. A prózamondók közül többen abba a hibába estek, hogy túlságosan hosszú szöveget választottak. Pedig nem szentírás az, hogy elejétől a végéig el kell mondani.

– A tavalyinál mindenképpen színvonalasabb vetélkedőt láttunk. A prózamondók mindkét kategóriában kitétek magukért. Persze, hibák is voltak. Húsz fellépő közül például 15-en az írónak vagy a költőnek nem a vezetéket, hanem a keresznevét hangsúlyozták, gyakran

elnyelték a szóvégi mássalhangzókat, néha egész szótagokat is. Aztán sokan boldog lebegésben „végigúszták” az egész verset, nem vettek figyelembe se pontot, se vesszőt – mondta **Krekity Olga**, a zsűri másik tagja, a 7 Nap újságírója.

Illés Gabriellától a November 18-a Építészeti Középiskola második osztályos tanulójától a következőket hallottuk:

– **Tavaly is részt vettem a középiskolások szavalóversenyén. Gondoltam, miért ne próbálkozhatnék az idén is. Először egy Petőfi-verset választottam – ő a legkedvesebb költőm –, de aztán meggondoltam magamat. Így véltem, hogy jobb lesz, ha vers helyett prózát mondok. Nem is bántam meg, hiszen sikerült megszereznem a második helyet. Illés Endre Szigorlat című novelláját választottam. Közel áll hozzám már csak azért is, mert egy vizsgáról szól. Körülbelül egy hónappal ezelőtt kezdtem el tanulni a szöveget. Nem volt túlságosan könnyű. Voltak olyan részek, amelyekkel rengeteget szenvedtem, mire sikerült úgy elmondanom, hogy nemcsak a tanárnóm volt elégedett velem, hanem én magam is. Több helyen le is rövidítettem a szöveget, hogy könnyebb legyen. Sokszor a tükör előtt próbáltam, hogy lássam a mozdulataimat. És ez jó dolognak bizonyult, ugyanis a zsűri szerint nagyon határozottan mondtam a szöveget. Biztos voltam a dolgomban. Talán ennek is része van abban, hogy továbbjutottam. Most már bevallhatom, hogy reménykedtem is az első vagy a második díj megszerzésében, csak éppen nem beszéltem róla senkinek. Babonás vagyok. Ha elmondom valakinek, akkor biztosan nem sikerül. Ezt már többször tapasztaltam. Szerintem az idén nagyon erős volt a mezőny. De mit számít? Ha már egyszer benevez az ember a versenyre,**

akkor nyilván győzni is akar. Ez csak természetes. Jövőre is szeretnék részt venni a versenyen. Csak akkor majd jobban ügyelek a szöveg kiválasztására. Valamilyen humoros novellát választok majd, mert az érdekesebb. A közönség jobban oda tud rá figyelni, és közben a zsűri tagjai sem alszanak el.

Brankica Piukovićot az osztály mókamestereként ismerik. Mégis egy komoly prózával szerezte meg a környezetnyelvi kategóriában a második helyet.

– **A magyartanárno megkérdezte tőlem, hogy szeretnék-e részt venni a szavalóversenyen. Én meg rögtön rávágam, hogy okvetlenül. Pedig fogalmam sem volt arról hogy milyen is egy irodalmi vetélkedő. Én ugyanis még soha nem szavaltam verset közönség előtt, prózát pedig egyáltalán nem mondtam. A tanárno is észrevette, hogy nagyon komikus vagyok, hogy állandóan hülyéskedek. Mindjárt kaptam is tőle néhány könyvet. Először valamilyen humoros prózát kerestem, de aztán ahogy olvastam a könyvet, nagyon megtetszett **Tolnai Ottó Ördögfej** című műve, így abból tanultam meg egy részletet. Amikor a tanárno meghallgatott, azt mondta, hogy a szövegemen nincs mit javítani. Ó biztos volt abban, hogy továbbjutok. Aztán már én is kezdtem hinni benne. Mindenkinek azt mondtam, hogy én az első hellyel is megelégszem. A becsei vetélkedőre nem készülök különösebben. Ha már egyszer tudom a szöveget, akkor miért idegeskedjek fölöslegesen... ●**

-la

KMV SZABADKA

AKIK
BÍZTAK
A SIKERBEN

Illés Gabriella

foto: Penovác Karoly

Brankica Piuković

KMV
TOPOLYA

KAMASZVILÁG – BELÜLRŐL

A Középiskolások 23. Művészeti Vetélkedőjének topolyai körzeti döntőjét április elsején, szombaton délelőtt rendezték meg ezúttal is a Petőfi brigád Iskolaközpont emeleti, 45-ös termében. Ezt a versenyt a tagozatok többségében osztálybajnokságok előzték meg, de a második fordulóban így is több mint harminc versenyzőt hallgathatott végig a zsűri. A bírálóbizottság nevében (amelynek tagjai *Toldi Éva*, a Híd szerkesztője, *Kalmár Lenke*, a topolyai Április 20. Általános Iskola és *Rózsa Zsuzsanna* a nemesmiliticsi Testvériség-egység Általános Iskola anyanyelv és irodalom szakos tanára, valamint *Garzó Ildikó* és *Barak Ottó* elsős, a Petőfi brigád Iskolaközpont faipari, illetve matematikai szakos diákjai voltak), az eredményhirdetés előtt *Toldi Éva* foglalta össze az általánosnak nevezhető észrevételeket.

A beszédművészek csoportjában az előző évekhez viszonyítva valamelyest megcsappant a versmondók száma, bár így is többen voltak azoknál, akik a prózát választották. A minél meggyőzőbb művészi kifejezésre való törekvésben a versenyzők sajnos a kelléténél kevesebb figyelmet fordítottak a szép magyar beszédre, a szavak helyes kiejtésére: a szóvégződéses gyakran elhallódtak, a hosszú hangzók lerövidültek. A zsűri természetesen azokat a teljesítményeket méltányolta, amelyekben ez a két kategória szerencsésen egymásra talált. A versmondók választása többek között *Antic, Gál, Kányádi, Radnóti, Utasi* műveire esett, vagyis olyan feladat elé állították magukat,

amelynek maradéktalan megoldásához életkoruknál fogva még nem nőhettek fel. Ez egyébként vonatkozik a prózamondókra is, akik olyan nagyságok szövegeivel próbálkoztak, mint *Gogol* vagy *Joyce*. A zsűri azt tanácsolta a versenyzőknek, hogy a jövőben ne kísérletezzenek nagyon népszerű művekkel sem, mert a közönség óhatatlanul össze fogja őket vetni a legkiemelkedőbb színészekkel, akiknek az előadásában már volt alkalma hallani az adott verset vagy regényrészletet.

A beszédművészeti vetélkedő anyanyelvi kategóriájában tizenketten indultak, közülük hárman lesznek ott *Becsén: Lengyel Melinda* Kányádi Sándor: *Fától fáig* című versével, *Kiss Gabri-*

ella J. Joyce: Ulysses és *Becskei Mónika R. Armour: Éva bűnbe viszi Ádámot* című regényének részletével.

A környezetnyelvi kategóriában hárman indultak. Döntőbe jutott *Srdan Provcí* (Ács Károly: *Félsz-e?*) és *Zorica Cvetković* (Örkény István: *Nápolyi*). A zsűri külön díjban részesítette *Kristina Kulundžićot* József Attila: *Köntösök* című versének előadásáért – a Forum Könyvkiadótól meg fogja kapni a költő kétnyelvű kötetét.

Az irodalmi kategóriában a bírálóbizottság hat novellát és ugyanennyi verset értékel.

A novellistákat a kamaszvilág jellegzetes problémaköre foglalkoztatja, ami természetesen és önmagában véve még nem hiba. A baj csak ott kezdődik, hogy ez a bűvös kör rabul ejti, magába zárja az ifjú alkotókat, és a kellő távolságtartás híján a kifejezés megreked az iskolai fogalmazás szintjén. Bármilyen őszinték is az érzelmeik, tiszták a gondolatok, amelyek a tollat vezetik, a leírás pontatlansága, a valóság alap hiánya következtében a szóképek abszurdá, elcsépeletté, néha nevetségessé válnak. *Varázsszobor* című novellájában ezeket a

buktatókat *Bencsik Gábor* sikeresen elkerülte, ezért ebben a csoportban ő fogja képviselni a topolyai középiskolát.

A fiatal költők világában a szabadságot még mindig a piros vér jelképe idézi fel. Az egyetemes világfájdalomból táplálkozó lázadás nagy érzelmeit többségüknél porlepte szóképek fejezik ki, jóllehet azok a mai olvasó számára már nem meggyőzőek. A korosztályra jellemző hangnemtől két versenyző tudott megszabadulni. *Íjabb Virág Gábor* haikujait és *Somogyi István* népies, játékos verseit a becsei közönség is hallhatja majd.

A topolyai középiskolások körében már jóval kisebb népszerűségnek örvend a kritika, a műfordítás, a riport és a humoreszk műfaja.

A zsűri egy-egy riportról és humoreszkről mondható véleményt, de egyik pályaművet sem javasolta a döntőbe jutásra. Bár mindkettő érdekes témával foglalkozik (táltosok – bioenergetikusok, illetve a többnemzetiségű környezet kommunikációs sajátosságai), egyikük sem bontakoztatja ki a témát, a szerzők a lehetőségek kiaknázása helyett megmaradnak a felszínen.

Két kritika közül *Holló Noémi* munkája bizonyult alaposabbnak. A szabadkai Népszínház Kis magyar pornográfia című, *Eszterházy Péter* regénye nyomán *Nada Kokotović* által rendezett előadását elemezte, megindokolt egyéni véleményt fejte ki, amivel jegyet váltott magának *Becsére*.

Műfordítással csupán *Igor Ušumović* próbálkozott, aki a KMV több mint húszéves történetében talán első ízben magyar szöveget, *Gion Nándor: Sortűz egy fekete bivalyért* című regényének részletét ültette át szerbhorvát nyelvre. Egyedülálló, de sikeres vállalkozására a zsűri külön felhívja a szervezők figyelmét, mert ha jövőre követőkre találna, akkor egy új versenykategória meghirdetése válna lehetővé. ■

Egy kis zenei aláfestés

KMV
ZENTA

1989.
IV. F.

KEVÉS
RÉSZTVEVŐ –
KIELÉGÍTŐ
SZÍNVONAL

Fotó: Ducás Szabolcs

A zentai győztesek

Újat nem hozott a vetélkedő. A munkák és az előadások nagyjából a már ismert és megszokott középiskolás gondolatokat tükrözték. A zsűri Geró Ibolya (könyvtáros) Cs. Simon István (író) és Apró István (újságíró) összetételben rövid tanácskozás után hirdetett eredményt. A versmondás kategóriájában **Papp Éva** (Ada) és **Pintér Anita** (Zenta) jutott tovább. A versválasztás szokásos volt: Ady, József Attila, Radnóti. Elhangzott még egy Karinthy-vers is, valamint egy Somlyó-interpretáció.

A környezetnyelvi versmondás kategóriájában **Dragana Galešev** (Zenta) és **Marija Udovički** (Ada) próbálkozott. Mindketten továbbjutottak. Prózamondásban a zsűri **Péter Mária** (Zenta) és **Puskás Ibolya** (Zenta) teljesítményét találta kimagaslónak, ők jutottak tovább Becsére.

Az önálló művek kategóriájában a versírók közül **Horváth György** (Zenta) és **Papp Zsuzsanna** (Zenta) vesz részt a becsei döntőn.

A novellákra érett gondolatiság, eredeti élményvilág volt jellemző, emellett iskolás fogalmazásokat is hallhattunk. Továbbjutott: **Urbán András** (Zenta) és **Molnár V. Zoltán** (Zenta).

A riporttémák (szórakozás, környezetvédelem) nagyjából kifejezték a mai fiatalok érdeklődési körét. Sajnos a műfaji letisztultság többé-kevésbé elmaradt, a terjengősség, a nyelvi és a helyesírási hibák voltak jellemzők rájuk. Továbbjutott **Cöndör Gábor** (Csóka) és **Bátki Erika** (Zenta).

A kritika műfajában csak **Szilágyi Márta** teljesítményét tartotta a zsűri elfogadhatónak; Podolszki József: Át című kötetéről írt elmélyült kritikát.

Az idén jóval kevesebben vettek részt a zentai körzeti versenyen, a színvonalat mégis kielégítőnek tartjuk. Jó lenne, ha az itt jelentkező tehetségek nem tűnnének el oktatási rendszerünk sülyesztőiben.

(makai)

Becsei hangulat

Fotó: Tari István

KMV BECSE

KITŰNŐ VERSMONDÓK

Kitűnő versmondóink vannak – állapította meg a becsei körzeti verseny bírálóbizottsága, s hogy a közönség is egyetértett döntésével, arra az eredményhirdetést követő viharos tapsból következtethetünk.

A Vladimir Provči Középiskolában április elsején megtartott körzeti versenyre a szervezők már meg sem hívták a törökbecsei középiskolásokat, akiknek távolmaradása egyre kevésbé kelt feltűnést, mint ahogy oktatásunk lassú sorvadása, önképzőkörünk széforgácsolódása se vált már ki viharos tiltakozást, csöndes felháborodást. A vendéglátó középiskola kitett magáért, hisz a kicsinosított tanteremben a **Falcons** együttes által előadott népdalok tették ünnepélyesebbé a rendezvényt.

Az irodalmi vetélkedő teljesítményei a tavalyi szint alatt maradtak.

Az előadóművészeti verseny győztesei:

anyanyelvi versmondás

Turai Elvira (Vladimir Provči Középiskola)

Nagy Ottília (Vladimir Provči Középiskola)

Varga Izabella (Vladimir Provči Középiskola)

anyanyelvi prózamondás:

Sípos Szilvia (Vladimir Provči Középiskola)

A környezeti nyelvi versmondás győztese **Nemčev Aleksandra** (Vladimir Provči Középiskola), környezeti nyelvi prózamondásban pedig **Slađana Stojanov** (Momčilo Šaranović középiskola) jutott tovább.

A körzeti szervezői könyvjutalmat ígértek a továbbjutó diákoknak, akik melegen remélik, hogy ez az ígéret nem válik április elseji tréfává.

A diákok körében érdeklődést ki se váltó irodalmi versenyen mindössze heten vettek részt szemben az előadóművészeti versenyág résztvevőinek igen népes (17 főnyi) csoportjával.

A legjobb riportot ezúttal **Rajda Cecilia** írta, **Hajdú Ágnes** kritikájával jutott tovább, a versek műfajában **Lajbert Tímea** képviseli a körzetet, míg a legjobb novella szerzője: **Terék Zoltán** – mindannyian a Vladimir Provči Középiskola diákjai. ●

KMV ZOMBOR

• Akik Becséről továbbjutottak

A FIATALOK NYELVÉN

A KMV zombori körzeti elődöntőjét március 29-én, szerdán délután bonyolították le a Veljko Vlahović Szakközépiskolában, amelyen részt vettek a dr. Ripp Rózsa Egészségügyi Szakközépiskola tanulói is.

A bírálóbizottság, melynek tagjai **Pribilja Mátyás**, a Dunatáj szerkesztője, **Magyar János**, a Veljko Vlahović Középiskola magyar nyelv és irodalom szakos tanára, és **Kis Endre**, lapunk munkatársa voltak, az önálló irodalmi alkotások kategóriájában 26 pályamunkát, a beszédművészeti kategóriában pedig nyolc versenyzőt értékelt.

A zsűri három versmondó teljesítményét találta érettnek. **Szabó Erika** József Attila: Gyermekért tettük, **Kocsis Annamária** pedig Váci Mihály: Mondd, kedvesem, milyen a tenger? című költeményét tolmácsolta szép, tiszta nyelven, mély átéléssel. Ugyanezekért érdemel dicséretet és jutott tovább **Péter Erzsébet** is (Kádányi Sándor: Húsvéti bárány). Prózamondással csupán **Horváth Attila** próbálkozott. Az ő tolmácsolásában Németh István: Sebestyén hétfője című elbeszélését hallhatja majd a döntő közönsége.

Az irodalmi vetélkedő keretében a lányok bizonyultak prózaibb beállítottságúnak. A két továbbjutó pályamű **Móricz Judit**: Álom a golyókkal és **Kovács Andrea**: Fekete vonalak a fehér falon című novellája. A zsűri mindkét szerzőnél azt értékelte, hogy sikerült megszabadulniuk a tizenévesek sajtóságos életérzésétől, illetve a korosztályra jellemző gondolatvilágot eredeti, az általánost egyedi módon tudták ábrázolni. Figyelemre méltó alkotás még **Szabó Erika**: Aranyos című, mértékretartó stílusban íródott, letisztult szerkezetű elbeszélése. Igaznak tűnik viszont az állítás, hogy a férfilélek a költőibb: a zombori körzetet **Lang Miklós** és **Mérő Róbert** játékos, mégis sajátos formában építkező, a már-már filozofikus mondanivalót egyszer-

rű nyelven megfogalmazó versei képviselik majd.

Mint ahogyan azt Magyar János el is panaszkolta, a humoreszk, riport, kritika és műfordítás műfaja iránt már jóval kisebb érdeklődés nyilvánult meg: egy-egy született belőlük csupán.

Győrffy Zoltán munkáját a műfordítások különszűrije bírálja majd el. **Kiss Lénárd**: Horgásztam című humoreszkje a sitető és a ráérő, a tóditó és a tárgyilagos szereplők közötti ellentétre építkezik sikerrel, **Ódry Beáta**: Olga tanárnő című riportjában pedig egy különös emberi sors ellenedik meg előttünk, minden bensőséges vonásával, mégis az adott történelmi korszak viszonylataiba ágyazva. Mindkét pályamű indulhat a becsei döntőn, nem így a kritika, amelynek túlbonyolított nyelve az érthetőség rovására megy, s ráérne még némi nyesegetés.

Ami a leginkább emlékeztetessé teszi a zombori körzeti vetélkedőt, az a Veljko Vlahović Középiskola 4/1/M (matematikai segédkutatói szak) osztályának video-alkotása, melynek egyelőre csak munkacíme ismeretes: **Pályám története**. A film egy utcalány szakmai és létkérdésekkel terhes monológjaiból és a kezdetekre való visszaemlékezéseiből áll össze. A forgatókönyvet írta és a filmet **Mészáros Jenővel** közösen rendezte: **Kóvári Tünde**, operatőr: **Francia Nándor**, főszereplő: **Móricz Judit**. A Pályám történetét azok is láthatják, akik eljönnek Becsére, egyelőre versenyek kívül. Reméljük azonban, hogy a zombori középiskolások próbálkozása fellett a szervezők elgondolkodnak, és a jövőben egy új versenykategória képében lehetővé teszik az ifjú nemzedékeknek, hogy a korszellem hiteles nyelvén, a korosztályukhoz oly közel álló művészeti formában is kifejezhessék mondani valójukat. ●